

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 20 • год. ХСVII • 30 октомври 2020 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ВРЪЧЕНИ БЯХА НАГРАДИТЕ В КОНКУРСА „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“

На 9 октомври т.г. в Античния културно-комуникационен комплекс „Сердика“, под патронажа на кмета на столицата Йорданка Фандъкова и с любезното домакинство на Регионалния исторически музей в София, се проведе церемония по връчване на наградите на участниците в Националния конкурс за есе и разказ за ученици на тема: „Завръщане към корените“, Национален пленер за рисунка за ученици на тема: „Моето родословно дърво“ и Националната инициатива „И в добро и в зло помагали си дедите ни“.

Организатори на конкурса са Национално тракийско сдружение „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“ с подкрепата на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт.

Членове на комисията, които оценяваха творбите на участниците в конкурса бяха Тодор Коруев, главен редактор на вестник „Тракия“; д-р Вана Стоянова, историк, Българска академия на науките и научен секретар на Тракийския научен институт; Веселин Турмачки, потомък на тракийски бежанци; Вана Манова, исто-

рик, Софийски университет; Божана Богданова, председател на сдружението.

Гости на събитието бяха Красимир Премянов – председател на Съюза на тракийските дружества в България; член кор. професор д.ф.н. Васил Проданов – директор на Тракийския научен институт, Зорница Радонова – секретар на Съюза на тракийските дружества в България, г. Лилия Торньова – директор на 2-ро Средно училище „Емилиан Станев“ – София, Атанаска Рейха, директор на 30-то Средно училище „Братя Миладинови“, Богдана Николова – директор на 129-то ОУ „Антим Първи“, Ани Деянова 2 директор на 148-мо ОУ „Професор Любомир Милетич“, г. Рени Гигова – директор

на Софийска гимназия за хлябни и сладкарски технологии, г-жа Боряна Райкова, зам.-директор на Софийска гимназия за хлябни и сладкарски технологии, представители на 1-во Средно училище „Пенчо Славейков“, 78-мо Средно училище „Христо Смирненски“, 88-мо Средно училище „Димитър Попниколов“, 122-ро Основно училище „Николай Лилиев“, учители, консултанти на участващите в конкурса ученици, родители, ръководители на фолклорни формации.

В приветствен адрес до организаторите кметът на Столичната община Йорданка Фандъкова заявява: „Приветствам Вашата инициатива, както и реализацията на събитията и конкурсите включени в нея. Винаги съм подкрепяла подобни прояви, които не само имат за

цел, но и успяват да възпитават родова памет, почит към националните корени, любов и отговорност към България.“

Церемонията започна с мини спектакъл „Завръщане към корените“, изпълнен от фолклорна формация „Житената питка“ към Софийска гимназия за хлябни и сладкарски технологии с ръководител Георгия Райкова и фолклорната детска формация към 148-мо ОУ „Професор Любомир Милетич“. Изпълненията предизвика бурни аплодисменти в залата.

Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските дружества в България, откри церемонията за награждаване на участниците в конкурса и приветства гости и участници в церемонията. Той обяви, че ще бъде организирано издаването на сборник с творбите на децата, който да бъде дарен и на всички държавни институции и връчи Голямата награда на отличените участници.

Чл. кор. проф. дфн Васил Проданов – директор на Тракийския научен институт, връчи Специалната награда и всички грамоти на отличените участници.

Кои са наградните ученици? Прочетете на стр.6

140 ГОДИНИ
ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА ПЕТКО РОСЕН

Достоен син на Тракия
и голям родолюбец –
писател, публицист,
политик, общественик

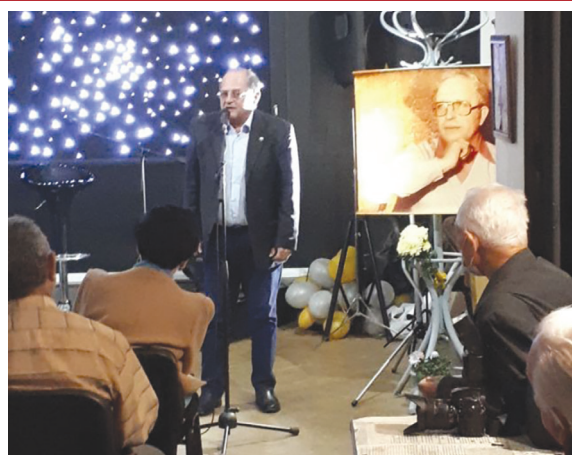
Четете на стр 4 и 5

ПОЗИЦИЯ НА ТРАКИЙСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА 24 МАЙ

Предложението за промяна на наименованието на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост в „Ден на българската писменост, просвета и култура“, направено чрез Законопроект за изменение на Кодекса на труда и прието на първо четене от Народното събрание на 1 октомври 2020 г., предизвика оправдана реакция в обществото. Две научни звена на Българската академия на науките – Кирилметодиевският научен център и Институтът за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ излязоха със становища, че това преименуване игнорира общославянската значимост на Славянските равноапостоли Кирил и Методий, които стоят в основата на най-стария български народен, просветен и църковен празник, и подценява българския принос в европейската култура. Те бяха подкрепени и от други учени и общественици, а в обществото се разгоряха дебати, в които се чува различни мнения.

Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийският научен институт категорично възразяват срещу промяната в наименованието на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост, която влиза в противоречие не само с историята на българския народ и неговата култура, но и с установената традиция на официалната държавна празнично-обредна система в нашата страна. Празникът на Славянските апостоли св. св. Кирил и Методий, традиционно установен на 11 май в православния календар и честван за първи път през 1851 г. в Пловдив като училищно-просветен, а не чисто религиозен празник, бързо се налага като първия общобългарски национален празник, който разчупва рамките на църковния календар и се превръща в национален символ, културна стратегия и политическа програма още в епохата на Българското възраждане. В свободната българска държава той, заедно с 3 март, датата на подписването на Санстефанския мирен договор, е официален държавен празник, чества се от първата година след Освобождението и неизменно присъства във всички укази и закони, които уреждат въпросите с празничните дни. За значението на Кирилметодиевската символика свидетелства и фактът, че най-високото по ранг българско държавно отличие в онази епоха е орденът „Св. св. Кирил и Методий“, създаден през 1909 г., чийто първи носител е Патриархът на българската литература Иван Вазов.

Продължава на 2-а стр.

ВЪЛНУВАЩА ВЕЧЕР, ПОСВЕТЕНА НА НИКОЛА ИНДЖОВ

„Поет, белетрист, публицист, преводач. С подадине. Общественик и родолюбец. От онези, които днес почти не се срещат. Със слово – огън и меч. Човек, приел родовото изгнаничество като собствен смисъл и съдба. За него „родината се бе установила в пределите на човека и го правеше безкраен“ („Възречени от Манастирът“). С тези думи д-р Елена Алекова откри вечерта, посветена на 85-годишнината на Никола Инджов, състояла се в клуб „Журналист“ в СБЖ под мотото „Живее дълго, дълго светя“.

Продължава на 2-а стр.

ВЕНЦИСЛАВ СТАЙКОВ ПРЕДСТАВЯ „ИСТОРИЯ ВКАМЕНЕНА ВЪВ ВРЕМЕТО“

„История вкаменена във времето“, фотоизложба на поета и краеведа Венцислав Стайков, бе открита в петък, 16 октомври, в родния му Кърджали. В арт галерия „Кръг“ са подредени 60-те фотоси, избрани измежду стотиците, снимани години наред сред скалните светилища и другите култови места в Източните Родопи. Венцислав Стайков е истински пътешественик. Няма интересно място в Родопите, където да не е стъпил неговият крак. Може да има и други като него запалени по старините планинари. Но той се различава от всички по това, че успя да сподели видяното и преживяното по тези сакрални места с хилядите читатели на „Нов живот“, „Перперикон“, „Тракия“, а също и в много други сайтове и вестници, включително и

във Фейсбук. През очите на Венци хиляди можеха да видят вкаменената история на времето в Родопите. Фотоапаратът му е документирал много от тези събития, само една част, но може би най-магичната и въздействаща, мож де се вишди сега в арт галерията. Венцислав Стайков е име за Кърджали. Публикувал е девет поетични книги и две с пътеписи.

Носител е на редица национални поетични награди, както и на втора награда от фото конкурса „Аз, репортерът на Източните Родопи“.

Организатор е на пленера „Поетични вечери под Перперикон“, който събира творци от цялата страна, както и гости от Гърция, Турция, Италия и Франция. („Нов живот“)

ПОЗИЦИЯ НА ТРАКИЙСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ...

Продължение от 1-а стр.

След смяната на календарния стил през 1916 г. празникът на св. св. Кирил и Методий се отбелязва на 24 май, като това е в сила както за гражданския, така и за църковния календар. В годините на прехода след 10 ноември 1989 г. започна възстановяване на традиционните празници от епохата преди Втората световна война. Опитът на миналото, осмислен в настоящето, отсява мимолетното и преходното и оставя трайното и значимото, което днес изразява съдържанието и същността на националния ни календар. Празници като 3 март – Ден на Освобождението на България от османско владичество, 6 май – Ден на храбростта и празник на Българската армия, 24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост, 6 септември – Ден на Съединението на България, 22 септември – Ден на независимостта на България и 1 ноември – Ден на народните будители, заедно с другите празнични дати от официалния държавен календар, са се родили и утвърдили в периода от Освобождението до Втората световна война.

Вместо да служат като символи на националното обединение, все още точно в дните на официалните им чествания празниците нерядко се превръщат в обект на разгорещени дебати „за“ или „против“, използвани за внасяне на политически напрежения и обществени разделения. Това още по-ярко открява силата на историческата традиция, по която са длъжни да се подравняват управляващите и елитите, ако не искат да подхранват разделения в дълбините на народната душа. Официалната празнично-обредна система на България не бива да зависи от управленски мандати, не трябва да се влияе от политическа конюнктура или партийни интереси, не може да бъде обект на разностилие по лични чувства или предпочитания. Като плод на изстраданата борба на нашия народ за свобода, себеутвърждаване и идентичност тя трябва да бъде символ на национално единство. За да се постигне това и да бъде възстановена докрай националната традиция, трябва да се направи последната крачка – да се създаде закон, който да регулира тази колкото чувствителна и важна материя. В миналото България е била пионер в уреждането на официалната държавен празничен календар на основата на закони, създадени и приети през 1900 и 1911 г. и впоследствие допълвани от Народното събрание.

Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийският научен институт се противопоставят срещу преименуването на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост и призовават народните представители да не зачертават приноса на България в европейската цивилизация. СТДБ и ТНИ апелират за широка обществена дискусия за възстановяване на историческата традиция на българския национален календар и приемането на Закон за националния празник и официалните празнични дни на Република България. В последните десетилетия тази материя у нас се регулира от Кодекса на труда (чл. 154, ал. 1, 2), което принизява значението на официалните държавни празници до почивни дни. В редица страни обаче официалната държавна празнично-обредна система е обект на специален закон.

Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийският научен институт призовават българските учени, интелектуалци и културни дейци да подкрепят идеята за възстановяване на националната традиция за Закон за националния празник и официалните празнични дни на Република България и с общи усилия да спомогнат за неговото създаване и за укрепване на духовното единство на българската нация и държава. Българските политични и държавници също трябва да подкрепят тази инициатива и първи да дадат пример за превръщането на празниците от официалния календар в реален символ на обществено съгласие и национално единство.

С изненадваща възможност експозиция на носии, използвани при заснемането на филма „Капитан Петко войвода“. Колекцията е любезно предос-тавена от Исторически музей – гр. Попово по повод Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“,

ПОКАЗВАТ КОСТЮМИ ОТ ФИЛМА „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“

и уникално които се проведеха в Чепеларе запазен цял 3 октомври. Експозицията е обиколена цяла България и скелет от пещерна мечка, навсякъде се радва на интереса на посетителите. Директорът на ИМ – Попово Владимир Иванов. Носиите са уникални не само с това, че са реквизит от любимия на поколения български легендарен сериал, а и с това, че всъщност са 100 на сто автентични. По думите на директора носии са били на по около 200 години към момента на заснемане на филма – тоест, през 1978 г. Колекцията се оформя спонтанно, когато за целите на заснемането на филма е обявена акция по събиране на автентични об-

ВЪЛНУВАЩА ВЕЧЕР, ПОСВЕТЕНА НА...

Продължение от 1-а стр.

Водеща на вечерта д-р Елена Алекова се спира на неговия житейски път и творчество, като не пропуска да подчертае, че Никола Инджов е дал немало и на българската журналистика, като редактор и главен редактор на много списания, сред които „Отечество“, „Родолубие“, „Картина галерия“ и вестниците „Литературен фронт“, „Литературен вестник“, „Камбана“, „Тракия“. Работи и на отговорни длъжности в Радио София, БНТ, а като дипломат в посолствата ни в Куба и Мексико. Автор на над 30 книги с поезия, проза, есеистика и публицистика, сред тях: стихосбирките „Предчувствие“, „Дългосвет“, „Всекидневен човек“, „Лунна родина“, „Странник“, „Останали стихотворения“, „Едни и същи думи“ и др.; романите „Попътна повест“, „Възречени от Манастир“, „По следите на норвежеца“, „Душа на друг човек“; есеистико-публицистичните книги „Всекидневен човек“, „Отдалече път и надалече“, „Всекидневен човек, всекидневно човечество. Разговори с Никола Инджов“ (в съавторство с Димитър Костадинов), „Приписки към времето“, „Българогласни. Българокръвни. Българоглави“. „Тракийски идеи, съдби и събития“, пътеписни книги за СССР, Армения, Куба, Америка и др. В негов превод от испански, португалски, руски и сръбо-хърватски езици излизат стихове на Александър Прокофиев, Виктор Хара, Пабло Неруда, драмата „Фуенте овехуна“ на Лопе де Вега, по-

езия на маите и ацтеките, поезия на убити латиноамерикански поети, латиноамериканска доколумбова, класическа, съвременна и устна днешна поезия и др. „Като всеки истинен писател сля в едно слово и дело, поезия и живот – подчерта Елена Алекова. – Не се отказва от идеите на своята младост до края. Съхрани до края верността си към отечеството, според както го разбираме, но и към онова отечество, по неговите думи, „останало извън пределите на държавата, но съхранено в пределите на днешни хора“. „С романа „Възречени от Манастир“ най-после и Тракия намери своя певец, който я обезсмърти в епос – каза Елена Алекова. – И същевременно... Освен че е книга за бежанците на Тракия, това е книга и за прокудените от България българи – някога, днес и нататък. Освен че е книга за едно разрушено и обезлюдено село, това е книга и за една разрушавана и обезлюдявана България – някога, днес и нататък. Книга за мъртвите, продължени в живите. Книга за вечно възричаните „ангелски хора“ на земята.“

На вечерта бяха прочетени и думите на големия поет и преводач Найден Вълчев. „Преди да ни каже сбогом светлата усмивка на Никола Инджов – неминемата го издебна, откъсна го от света на живите, преряза с желязна ножица живителната творческа пръчка с лозенградска южна кръв – сподели Найден Вълчев. – Силна е нейната ръка, но е безсилна да ни отнеме образа на младия човек, който с бяла риза минава през света,

безсилна е да заличи образа и уханието на Манастир, на черноморския бряг, на пазара в Хасково с червеното грозде и патладжаните, на снеговете в Сибир, на планините и реките в Чили и Странджа, в страната Мексико и в страната Чеч, където скиталческата душа на Инджов пропътува със своите десетилетия в срещи със страни, хора, събития, образи, възлания, идеи, внушения и ни ги остави в задъхани страници с изящна мексиканска реч, сладкодушна проза, пребогата информация, искряща публицистика, прекрасна испаноезична мелодия и ритмика на звучен български език.“

За всеки един, дошъл в клуб „Журналист“, Никола Инджов е свързан със някакъв незабравим спомен. Председателят на УС на СБЖ Снежана Тодорова си припомни за пътуването им по р. Волга с още други известни писатели. За срещите си с него си спомниха и Бойко Ламбовски, Атанас Звездинов, Ивайло Димонов, Георги Константинов, на които Инджов е дори кум. Прочетено бе стихотворение на Андрей Андреев, посветено на Н. Инджов. Прочувствено слово за дейността му като тракиец произнесе зам.-председателят на Управителния съвет на СТДБ Краснодар Беломорски. Инджов беше член на Върховния комитет на СТДБ, бил е и главен редактор на вестник „Тракия“ – А съпругата му Людмила Писарева (Инджова) се обърна с топли и благодарствени думи към организаторите на вечерта и на хората, че в това време на страхове и коронавирус са дошли да почетат Никола Инджов.

ПЕТРА МЕЧЕВА ОТНОВО СЪБРА ТРАКИЙЦИ И ПРИЯТЕЛИ

В Стара Загора бе представена книгата ѝ „Тракия не ще забравим!“

РОСИЦА РАНЧЕВА

На 15 октомври т.г. след четиригодишно отсъствие в обществен живот поради заболяване, в залата на регионална библиотека „Захарий Княжески“ Петра Мечева, почетен председател на тракийското дружество „Одринска епопея“ и почетен гражданин на Стара Загора, отново събра тракийци и приятели. Причината е представянето на книгата ѝ „Тракия не ще забравим!“ – Поглед към историята на тракийската организация в Стара Загора. Организатори на представянето на книгата са Съюзът на тракийските дружества в България, тракийското дружество „Одринска епопея“ и Иванка Мечева – Колева, дъщеря на Петра Мечева. Химнът „Тракийски кумир“, изпълнен от певческата група към тракийското дружество с художествен ръководител. Петко Танев, вдигна на крака присъстващите в залата.

Гости на събитието бяха председателят на СТДБ Красимир Преманов, Иванка Сотирова, зам. – кмет на Община Стара Загора, Михаил Вълков, зам. – председател на ЦР на СТДБ, проф. Светлозар Елдъров, член на ТНИ и много тракийци и приятели.

Като извор на родолюбие и по-ука определи изданието проф. д-р на историческите науки Светлозар Елдъров, член на Тракийския научен институт. Според него новата книга на Петра Мечева условно може да се раздели на две части. Първата навлиза дълбоко в историята на тракийското движение, втората пресъздава нашето съвремие. И в двете обаче центърът на повествованието неизменно е дейността на тракийското движение в Стара Загора и

неговите многобройни родолюбиви инициативи. И в двете историческият разказ се подкрепя от документални свидетелства. Това, заедно с обработения стил на автора и достъпния език, превръща книгата в класическо краеведско изследване на значима тема от националната ни история, което може да служи като образец за написване на историите и на други тракийски дружества като част от колективната памет на тракийските българи.

Петра Мечева начева своя исторически разказ с преселението на първите бежанци от Източна и Западна Тракия в Стара Загора и околните села по време и след Руско-тур-

ската освободителна война през 1877/1878 г. и създаване на тракийското дружество в Стара Загора през 1899 г. Следват подробности за участие на дружеството в Илинденско-Преображенското въстание, през войните и след тях. Следващите страници разказват за живота на организацията след 1944 г. и закриването ѝ през 1977 г., създаване на землячески секции – родопска, странджанска, създаване на фолклорен състав.

След промените през 1989 г. започва нов, градивен етап в биографията на тракийското дружество

„Одринска епопея“ и широкото му навлизане в обществен живот на града. Подробно, с любов, уважение и благодарност Петра Мечева описва събитията, които в повечето случаи са нейни реализирани идеи – честване на годишнини от Илинденско-Преображенското въстание и Одринската епопея, на Капитан Петко войвода и Никола Каишев, борбата за възстановяване на църквите „Св. Георги“ и „Св. св. Константин и Елена“ в Одрин, откриване на паметници, организиране и участие в национални и международни конференции, поставяне началото на знаковия фолклорен събор „Богородична стъпка“ на Старозагорските минерални бани, обявяване за официален празник на България на 26 март за Ден на Тракия, създаване на клуб на жената тракийка, на младежко дружество, регионален съвет на тракийските дружества и още, и още...

Красимир Преманов, председател на СТДБ заяви, че книгата е голямо събитие и явление в тракийското движение. Тя показва, че тракийската кауза е жива и българските власти са длъжници на тракийци. Преманов изрази уважението си към Петра Мечева, която

е радетелка за възраждане на тракийското движение у нас. Иванка Сотирова, зам. – кмет на Община Стара Загора, която също има тракийски корени, заяви „С тази книга се богате историята на Стара Загора. От нея идните поколения ще разберат каква е била съдбата на предците им, пренесли паметта и силата на волята през годините!“

Със синовна обич, благодарност и признателност за Петра Мечева говори и председателят на тракийското дружество „Одринска епопея“ Цанко Атанасов: „Петра Мечева е олицетворение на жената тракийка, надмогнала бежанските несгоди и възприела бежанските възжелания като смисъл на своя живот. Тя възстанови Тракийския женски съюз в България. Инициаторка, вдъхновителка, организаторка и реализаторка е на стотици патриотични идеи, които имат единствена цел – издигане на просперитета и уважението на тракийската организация сред българската общественост...“ От името на старозагорските тракийци и от свое име Цанко Атанасов изказа искрена благодарност на Петра Мечева за написване на книгата и за нейния огромен принос за развитие на тракийското движение в Стара Загора. Той благодари и на Иванка Мечева-Колева, която продължи започнатото дело на майка си, благодарение на което се радваме на книгата „Тракия не ще забравим“.

ТЪРЖЕСТВО ЗА ПЕТКО РОСЕН В БУРГАС

140 години от рождението на писателя Петко Росен отбелязаха в клуба на пенсионера към Пристанище-Бургас. Инициативата за честването е на председателя на клуба на пенсионера Стоя Янчева. На тържеството присъстваха родственици на будителя Петко Росен, сред които и внукът му инж. Петко Чорбаджиев, по чиято инициатива е издадени десет тома с очерци, пътеписи, разкази, дневници, спомени, писма, литературна критика, дело на писателя. Гости бяха още директорът на „Пристанище Бургас“ ЕАД Диян Димов, заместник-кметът на Община Бургас Йорданка Ананиева, Стефан Колев – председател на тракийско дружество „Странджа“ – Бургас, Гено Пухов – зам. председател на Върховния комитет на СТДБ и писателят литературовед Стоян Ге-

оргиев. От читалище „Любен Каравелов 1940“ – Бургас бяха подготвили презентация със снимков материал за Петко Росен, а неговите родственици споделиха интересни случки из живота му на общественик и писател. Петко Георгиев Чорбаджиев, с псевдоним Петко Росен, е роден на 15 октомври 1880 г. в Лозенградското село Ковчас, тогава в Османската империя. Семейството се преселва в Княжество България – първоначално в с. Гергебунар (днес Росеново, Бургаско) и по-късно в Бургас. Петко Чорбаджиев – Петко Росен следва в правния факултет на Софийския университет и правни науки в Париж и Женева. Участва в Преображенското въстание, Балканската и Първата световна война. От 1918 г. до 1919 г. е окръжен управител на Бургас, а

през 1931 г. е избран за депутат от Демократическата партия. В хода на Втората световна война Петко Росен протестира и е против депортиране на българските евреи, а семейството му участва пряко в спасяването на евреите в Бургас. Умира в Бургас на 30 април 1944 г. През целия си живот Петко Росен остава верен на своя идеал – обществен дълг и родолюбие, който отстоява и чрез книгите си. През 2014 г. е удостоен със званието „Почетен гражданин на Бургас“ посмъртно. На негово име Община Бургас учреди литературна награда „Петко Росен“. (4 и 5 страница в днешния брой посвещаваме на Петко

Росен – бел. ред.)

В края на тържеството Гено Пухов, зам. – председател на Върховния комитет на СТДБ прочете поздравителен адрес от председателя Красимир Преманов и връчи юбилеен медал „Капитан Петко войвода“ на Стоя Янчева за цялостна ѝ дейност, посветена на тракийската кауза.

Клубът на пенсионера към Пристанище-Бургас допълни библиотеката си с 10 томното издание с творби на Петко Росен, което беше дарено от неговите родственици. Събитието се проведе при спазване на противоепидемичните мерки за неразпространение на Covid-19.

ТРАКИЙСКИЯТ КНИЖОВНИК

Навършиха се 140 години от рождението на писателя Петко Росен

КИРИЛ МОМЧИЛОВ

Писателят Петко Росен си отиде огорчен, задавен от тревогата си за България, отиде си ненавършил 64 години. Той бе не само бележит тракиец, но и голям българин, който в края на дните си написа: „Ако мога отместа на един сантиметър от пропащата родината си, бих отишъл с радост на бесилката“... и още: „Народите копнеят за мир и мирно съжителство. Братушките ще го наложат“ Петко Росен бе и неповторим дух, цялостна творческа и гражданска хармонична личност. Със своята отговорност пред времето и човека той бе истински патриот, който обичаше земята и народа си. Трябва да е било огромно чувството му за отговорност и божествен страх пред литературата, та ни остави безсмъртни творби. Прозата му е нещо особено в нашата литература, тя не се подчинява само на литературното описателно слово, а и на устното разказвателно слово. Мемоарните му очерци за родната Тракия, за Илинденско-Преображенското въстание и легендарната Странджа, нямат равни на себе си.

ПЕТКО ГЕОРГИЕВ ЧОРБАДЖИЕВ е роден на 15 октомври 1880 г. в село Ковчас, Лозенградско. Достоверната му биография читателят може да научи единствено от книгите му, от частично запазената кореспонденция и от дневника на писателя, които се намират в Държавния архив на Бургас.

„Далечни сенки на миналото, които младежката памет е съхранила тъй свежи и тъй живи.“ – изповядва се той в началото на очерка „Черкези“ от книгата „В поле широко“ (1938). – „Нашето село Ковчас бе на цариградското джаде. Бегликчий, джелепи все из тоя път вървели. Нашите имали големи ханища с постоянни складове на храни за хора и добитък: брашно, ярма, сено.“ Векове наред жителите му били „привилегирани“, което освен всичко друго ги правело непокорни, участници в не една и две странджански буни. Баща му – един от най-личните селяни, собственик на обширни земи и многобройни стада, „на два пъти е бесен с главата надолу“ – разказва писателят. – Има и песен за него:

Всички си пушки дадоха,
пушките и ножовете –
Георги си пушка не даде...“

„Бедната му майчица“, каквото и да заразправяла, все в песен го свършвала – с песен и с плач. И тя била от известен род, не само знаела много песни, но и сама ги създавала. Баща ѝ лежал три години в Одринския затвор като ятак на Филчо войвода. „Дядо ви Герги, на баща ви дядо му, го казували Голямата мечка... – разказвала тя. – Сарандисах се и побягнахме, когато баща ти ми задума: в циганско село да идем,

ала в България да сме... В турско не оставам.“ Било е след първото му отвлечане и бесене с краката надолу. Досещате се за какво може да е отвлечен. За пари, за много пари! А синът е бил само на 40 дена... Минали границата и се установили в изоставеното черкезко село Герге бунар (преименувано в 1934 г. на Росеново). Най-напред се били настанили, идейки от Турция, в проста, уплетена от пръти и замазана с кал колиба. После бащата вдигнал чифлишката къща накрай селото. (За къщата, кръчмата и воденицата ще стане дума по-долу). Тези имоти не са задоволили Чорбаджи Георги и той се заселил в Бургас, край града се сдобил с голям чифлик. Ала малко време му било писано да се радва на семейството и имотите. Разбойнишките главатари Лефтер войвода и капитан Атанас го хванали в покрайнините на Герге бунар и както турците го „обесили“ с краката надолу... Поболял се Георги Чорбаджиата и скоропостижно починал.

Синът, още не завършил трети прогимназиален клас (сега седми клас), трябвало да поеме грижите за имота и семейството. В Сливенската гимназия постъпил през есента на 1896 г., после следвал право в Софийския университет, в Париж и Женева. Като ученик бил близък другар на Пейо Яворов и Елин Пелин, на Минко Неволин и Иван Карановски. Увлечал се по народняческия социализъм, прегръщал идеите на революционната борба и е един от активните участници в Илинденско-Преображенското въстание. Ханът им в Бургас, запазен и до днес, бил център, отправен пункт за четниците от България към Турция, а Герге бунар – главен лагер за целия

Одрински район. Ето какво свидетелства Христо Силянов, който в края на май 1903 г. напуска Минковия хан и се отправя към Герге бунар: „Там заварих моя задушевен приятел Петко Чорбаджиев – студент, поклонник на Шопенхауера и Ницше, любител на художествената литература и с критически разбирания от школата на Волински. Първата ни работа бе да посетим лагера. На поляната, пред воденицата, срещнахме стотината кандидати... Моят приятел Петко, ученик на Волински, се влюби в Икономова още

при първата им среща, главно за това, че в неговия намръщен поглед и буйно свисналите надолугъсти мустаци, открил прилика с Ницше...“

За решението си да се бие с пушка в ръка с поробителите сам Петко Чорбаджиев се изповядва пред родната си майка в очерка „С комитите“ (публикуван най-напред във в. „Тракия“, VIII, 1929, бр. 337):

„ – Ще отида, мале. Какво да ти донеса от Ковчаските балкани, от миризливите ридове, от Милев баир – бащините ти мекияни. Знам, че сърчицето ти е все там. Нали: „Като излезеш на ридо, та те лъхне оня ветрец... Сутрин откъм Бялото море, вечер – откъм Църното. На благо, на хубаво. Па ония цветя като цветнали! Е-ех, де са нашите миризливи ридове! Та и душата ти замирисва на благо, на хубаво.“

Напусто се мъча да събуди майчините тъгувания по родни места. Мъката ѝ по единичка рожба е по-голяма от тъгата по роден кът. И

Излишно е тук да описваме участието на писателя в обявяването и провеждането на въстанието, да възкресяваме картините на погрома му, нито да говорим за покрусата, която след това е обхванала комитата-студент. В мемоарните произведения Петко Росен ни е казал всичко точно и ясно. Ще ни се да посочим, че той е участвал още в Балканската (1912–13) и в Първата световна война (1914–18), за които също ни е оставил забележителни страници. В 1909 година, след завръщането си в Бургас, е назначен за областен управител, а през 1931-а е избран за народен представител в XXIII Народното събрание

(1931–34) от Демократическата партия. „За мене политическите интереси не са най-драгоценните. – изповядва се той и признава: – Не ми е дадено да угоднича!“ Винаги и навсякъде той отстоява собственото си виждане, не се съобразява с мнението на никого, за

него не е имало „партийна“ дисциплина. В началото на четридесетте години, когато фашистката чума връхлита над цяла Европа, Петко Росен проявява антихитлеристки и антивоенни настроения. След нахлуването на хитлеристите във Франция през 1940 г., той

отбелязва, че „шествието на хитлеризма е погребан марш на свободите, избликли в Франция чрез Френската революция“. Той е един от инициаторите за създаването на дружество за българосъветско приятелство в Бургас и председател на Славянското дружество в града. За непокорството си и „волнодумството“ срещу царя и управляващите през 1939 г. е интерниран за 6 месеца в местността „Панагюрските колонии“.

За разностранното му литературно творчество може да се пише подробно. И все пак не можем да не споменем книгите му, които през онези години са предизвиквали голям интерес сред почитателите на художественото слово. Петко Росен дебютира със статията „Съвременността в литературата ни. (А. Страшимиров и повестта му „Кръстопът“)“, която е публикувана в сп. „Демократически преглед“ (кн. 12 от 1904 г.). Как е била написана статията и как е измислен псевдонимът му Росен, той сам разказва в юбилейния сборник за

Антон Страшимиров „Личност и дело“, издаден в 1931 г. „Росен е име на едно от най-възпяваните по нас горски цветя, и омайничево, и красиво. А и синият връх срещу Бургаския залив носи името Росен. Завърдъла се из устата ни и измести всички други измишльотини...“ Така литературен кръстник му става Антон Страшимиров.

Росен, росен, зелен росен,
Като растеш по планина,
По планина, по високо,
Пали ли те люта слана...

С тези редове от народната песен, за която Петко Росен казва „моята песен“, започва последният очерк в първата книга на писателя „От Дунав до Бяло море. Видено и преживяно.“ (1927). Нея той определя като „моята любов и вяра в родината, земята ни преди всичко“. Онази вяра и любов към България, които не ще го напуснат до сетния му ден. Писателят ще продължи да

пише нови очерци, с които я допълва, за да я предложи на читателите в ново издание през 1943 г. Малко е да кажем, че навремето книгата е била посрещната с възторг. Ето какво пише за нея Людмил Стоянов в сп. „Българска мисъл“ (кн. I от 1928 г.): „Петко Росен обича земята, радва се и страда с нейната радост и нейното стра-

дание – тази истинска родина. Това не е „отечеството“ на патриотарите и дипломатите. А живата родина на духа, дето зреят наченките на творческия живот. Не плоският параден патриотизъм изпълва сърцето му, а безхитрозната обич към народа-творец, към народа-мъченик, към народа-бунтовник и неговата съдба и юначество, към неговата легенда и фатално противоречие на духа, и бедност, и безизходност, и завидно бъдеще. Не се е явявала отдавна такава книга, свободна от фалш и школска лъжа, наистина сочна и родолюбива в старинната смисъл на думата“.

Окрилен от радушния прием на първата книга, още през следващата година Петко Росен издава нов сборник „На Еньовден“ Литературни сенки и силуети.“ (1928). Определя го като „книга на душата, за нашия интелегент, за себе си. За моите литературни изживявания.“ Тази му книга е плод на двадесетгодишно следене на литературната продукция в България, събрала е страстите – радостни и нерадостни впечатления от българските писатели. Поел риска, той е имал доблестта да пише открито от свое име, без да се съобразява с каноните на критиката.

Продължава на 5-а стр.

едвам издумва:

– Ама наистина ли думаш?

– Истина, мале. Другарите ме чакат, в лагера вече никой не остава, всичките заминаха. Отивам и аз, па каквото бог даде. Ти толкова бленуваше за нашите родни места, а сега, когато предстои да се освободят, не даваш дума да ти се продума...“

ТРАКИЙСКИЯТ...

Продължава от 4-а стр.

И така ще пише във вестниците „Зора“ (до 1932) или „Слово“ своите годишни прегледи „Сурва, сурва година“, които публикува винаги на 14 януари (1928-44 г.) Показателни в това отношение са оценките му от продукцията на 1927 година за Йордан Йовков и Елисавета Багряна: „Старопланински легенди“ за него са „чудни поеми“, авторът им е „приемникът на Вазова и законен внук на Любена (Каравелов)“. А „Вечната и святата“ поставя Багряна на „пиедестала на първа българска поетеса“.

Впечатленията си от срещите си със своите избиратели като народен представител Петко Росен е отразил в поредица от очерци, събрани в отделен том „Между народа. Видено и чуто.“ (1933). Те са били печатани най-напред под рубриката „Моят дневник. Между народа.“ във вестниците „Тракия“ (1932) и „Слово“ (1933). Записвал е съсредоточено, описвал е живо и емоционално видяното и чуто. Искрен събеседник с читателя, той не крие нищо в себе си, а се стреми безкористно да достигне до хората. Говори открито от свое име, колкото и рисковано да е било.

Четвъртата, последна приживе, издадена книга, която е безспорно връх в оригиналното повествование на Петко Росен, е „В поле широко“ (1938). рез 1943 г. писателят издава във второ поправено и до-

ското крайбрежие и Странджа планина. Като тракиец, израснал в планината, не мога да се въздържа да не цитирам една от възхитителните картини, с която писателят ѝ се е отблагодарил по неповторим начин. Не на едно и две места в произведенията си той възкликва: „Като нашата Странджа няма друга!“. А сега го послушайте, (качени на Калето):

„Искаш ли да обозреш безкрайното зелено странджанско море – поогледай се наоколо. Гора, гора и само зелена гора: на Странджа баир гората, както с гениално прозрение е казано от Ботьова. Море от зелена шума, туктам прошарено от светли поляни около парцаливите селища. На юг се е изпъчил славния Караман баир, главната опора на комитите през паметната 1903 година; на север – обгърнатата от река Велека, като Трапезица, Петрова нива, нашето Оборище; там стана революционният конгрес през 1903 г. и се реши да се дигнем на въстание; на изток – Могилата, зелената красавица на Малко Търново, ловният им развъдник; на запад – Дандалина и Кукурдан, харбалийският Ковчас, орлово гнездо, из което и аз съм изхвъркнал... Каква неудържима носталгия ме тегли натам! Като прокудено куче, блуждаещо в

то си пепелище! Искат и не могат. Особено силна, когато приближават своя залез.“

Мъка е обземала писателя и когато вижда злосторници да унищожават и опустошават гори и поляни, които довчера са радвали окото му. В пътеписите си Петко Росен не само се дива на природата, но и мисли за нея, милее за всяко българско кътче. Гласът му е тревожен, зоващ човека да пази и обогатява даденото ни от Бога.

Творчеството на Петко Росен е разностранно – писал е разкази, очерци, пътеписи, етнографски и историкогеографски материали. За съжаление голяма част от творбите му са останали пръснати из столичните и провинциалните периодични издания. Други са в тетрадките му или в машинописни редакции. А какво да кажем за десетките му бележници със записки от обиколките му по села и градове, от пътешествията му из България? Или да вземем Дневниците му, писмата му до и от близки и познати.

От кратката извадка от Дневника (1942–1943), която публикуваме, читателят сам ще се убеди с какви надежди и страхове, с какви болки и разочарования е бил изпълнен

По-добре ще е да припомним интереса на патриарха на българската литература Иван Вазов към една само „негова“ дума. След като описва възторга на гражданството от посещението на Вазов в Бургас, Петко Росен е записал в дневника си, че го е придружил във влака до Ямбол. „По едно време, след малък унес, спонтанно ме запита: „Г-н Росен, в списание „Златорог“, мисля – в пътните си бележки за Странджа, – вие бяхте цитирали една много особена песен. Песента не си спомням, но в паметта ме е останала една чудесна дума: къщница, б е р и д о м н и ц а. Тая дума общо употребима ли е в този край, или е само едно поетическо хрумване?“

Досетих се, че става дума за песента:

Тате ле, Бойчо чорбаджи,
търси си, тате, къщница,
къщница, беридомница,
че веке ми е додело
тежката софра да слагам,
госкетото да ти посрещам...
И му я изредих цялата.

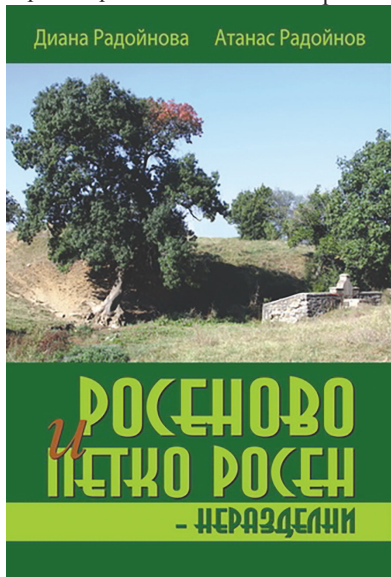
„Виж, виж каква чудесна дума... Даже Геров не я е подушил, не съм я срещал, няма я в неговия неизчерпаем за нас рудник – речника му.“

Знае се, че Петко Росен ведно с майчиното мляко е поглъщал и народните песни, които тя му е пяла.....

Без спомените на Петко Росен и приятеля му Христо Силянов за Илинденско-Преображенското въстание, мемоарната ни литература за борбата и борците би останала бедна, образите на героите от Тракия – бледи сенки. Вярвам читателят сам да се убеди в това мое твърдение като прочете тук само

откъса за Лазар Маджаров. Тези страници са ни необходими и днес, тъй като хората все повече и повече се отдалечават във времето от събитията, забравят волю или неволю, паметта им избледнява по отношение на миналото на родината. А знае се, че без минало, няма бъдеще за България!

Нека не забравяме и бележития тракийски деец и книжовник Петко Росен. Ако отидете в Бургас, минете по улица „Цар Асен“, спрете се пред дом № 41 и се поклонете. На стената на къщата има паметна плоча – „В този дом е живял писателят Петко Росен 1880–1944“. (Преди години пишещият тези редове със страхопочитание прекрочи прага на кабинета на писателя, надникна в библиотеката му...) Взрете се в табелката на старата железна врата: „Петко Чорбаджиев, адвокат“. Дали защото къщата е близко до сградата на съда, но и днес в нея работят адвокати... Как ми се иска поне една от стаите да бъде превърната в Клуб „Тракийски книжовник“, а кабинетът на писателя да бъде отворен, каквато е изричната воля на наследниците му! Домът на Петко Росен да стане културно средище за бургазлии и всички потомци на тракийци...

врънат от Националната пропаганда поради „лошата атестация на автора“. (Този ръкопис видя бял свят едва в 1982 г., като издание на „Български писател“ – в което не са включени само очерците „Момчилово царство“, „Из Султан-Ери“ и „Български сабиянки“, както и финалният цикъл „И аз бях в Македония“.) Очерците в тези му две книги, както и в предишните, ни убеждават, че писателят е имал феноменална памет – „аз съм роден скитник и моята памет за място и ориентация е похвална“, признава си той. Неговата памет е била особена, жадна за цветове и образи, народоповествователна памет!

Отделно разглеждане заслужават очерците и пътеписите му за Бургас и Черно море, за Черномор-

животът му през последните години. Какво по-непосредствено отражение на преживяното от изписаните редове за отделни дни?

Като чета и препрочитам написаното от Петко Росен все повече се убеждавам, че той е бил широко скроен българин, за когото земята българска е била по-свидна от башиния му чифлик, Мадарският конник и Белградчишките скали – от воденицата и фабриката, от хана и кръчмата му. И никак не е чудно, че писателят е обходил всички места, свързани с родната история и националната култура. Посещава ги и с удивително майсторство ги описва, за да възкреси герои и предатели, паметници на природата и на човешкия дух. Всяка една от творбите му от началото до края е изпълнена с нежна и дръзка любов към родината и родната земя. Любовта му ще да е била винаги първоначалната, изходната сила, която е водела словото му.

Малцина са писателите като Петко Росен със своя звучен език, съхранил за поколенията десетки думи и образи, които биха изчезнали безвъзвратно. Да ги цитирам ли?

КОЛКО МНОГО НАГРАДИ

На официалната церемония бяха връчени наградите от конкурса за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“, пленера за рисунка на тема „Моето родословно дърво“ и инициативата „И в добро и в зло помагали си дедите ни“.

Голямата награда „Участие в Национална инициатива-експедиция „По обратния път на дедите ни“ за есе и разказ на тема „Завръщане към корените““ получи АЛЕКСАНДРА НЕДЯЛКОВА, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева; АНТОН МИНЧЕВ, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева; ВЯРА МОМЧИЛОВА, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Стоян Панчовски; МАРИЯ-КЕАРА ЙОТОВА, 9 клас, сега вече в 10 клас, 30-то Средно училище „Братя Миладинови“ София, консултант Райна Йотова; MARTIN МИЦЕВ, 6 клас, сега вече в 7 клас, 148-мо ОУ „Професор Любомир Милетич“, консултант Ани Деянова.

Голямата награда „Участие в Национална инициатива-експедиция „По обратния път на дедите ни“ за съпричасност и участие в Националната инициатива „И в добро и в зло помагали си дедите“ и участие в значими дати и събития от историята на тракийското движение“ получи: ГЕОРГИЯ РАЙКОВА, 12 клас, Софийска гимназия за хлебни и сладкарски технологии, ръководителка на фолклорна формация „Житената питка“ и ВЕСЕЛИН СТЕФАНОВ, 12 клас, Софийска гимназия за хлебни и сладкарски технологии.

Специалната награда за отличена творба – есе и разказ на тема „Завръщане към корените“ получи: БОРИС МИШЕВ, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева; БОРИСЛАВ ПЪРВАНОВ, 5 клас, сега 6 клас, 78-мо Средно училище „Христо Смирненски“ – Баня, консултант Малина Първанова, баба на Борислав; ГАБРИЕЛА МИТЕВА, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева; ГАБРИЕЛА ПЕТКОВА, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева; КОНСТАНТИН ДИМИТРОВ, 7 клас, сега 8 клас, 88-мо Средно училище „Димитър Попниколов“, консултант Цветелина Димитрова; НИКОЛ СТОЙНЕВА, 5 клас, сега 6 клас, 122-ро Основно училище „Николай Лилиев“, консултант Веска Малцева; ПРЕСИЯН ПЕТКОВ, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева.

Грамота за участие в Националния конкурс за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“: ДИМАНА ДИМОВА, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева; ИВАЙЛО ЧАВКАРСКИ, 7 клас, сега 8 клас, 122-ро ОУ „Николай Лилиев“, консултант Веска Малцева; КАЯ НИКОЛОВА, 7 клас, сега 8 клас, 122-ро ОУ „Николай Лилиев“, консултант Веска Малцева; МАРИО ИСПОРСКИ, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева и МАРИЯ ВЕЛИКОВА, 5 клас, сега 6 клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, консултант Петя Дерменджиева.

Грамота за съпричасност към конкурса за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“ и участие в значими дати и събития от историята на тракийското движение получи: АНИ ДЕЯНОВА, директор на 148-мо ОУ „Професор Любомир Милетич“, преподавателка по български език и литература, консултантка на Мартин Мицев; ВЕСЕЛКА ТЕПАВИЧАРОВА, директор на 1-во СОУ „Пенчо Славейков“ София; ВЕСКА МАЛЦЕВА, преподавателка по

български език и литература, консултантка на Димитър Бошнаков, Ивайло Чавкарски, Кая Николова, Никол Стойнева; НАДКА ВОДЕНИЧАРОВА-ДАНОВА, директор на 88-мо СОУ „Димитър Попниколов“; ПЕТЯ

консултантка, майка на Мария-Кеара Йотова; СТОЯН ПАНЧОВСКИ, консултант на Вяра Момчилова, преподавателка по български език и литература в 1-во Средно училище „Пенчо Славейков“ София;

ДЕРМЕНДЖИЕВА, консултантка на Александра Недялкова, Антон Минчев, Борис Мишев, Габриела Митева, Габриела Петкова, Димана Димова, Марио Испорски, Мария Великова, Пресиян Петков, преподавателка по български език и литература в 1-во Средно училище „Пенчо Славейков“ София.

ХРИСТИНА СТЕФАНОВА, консултантка, преподавателка по български език и литература; ЦВЕТЕЛИНА ДИМИТРОВА, консултантка, майка на Константин Димитров.

Грамота за съпричасност и участие в Националната инициатива „И в добро

и в зло помагали си дедите ни.“ и в значими дати и събития от историята на тракийското движение получи: БОРЯНА РАЙКОВА, зам.-директор на Софийска гимназия за хлебни и сладкарски технологии; ЛИЛИЯ ТОРНЬОВА, директор на 2-ро

и в зло помагали си дедите ни.“ и в значими дати и събития от историята на тракийското движение получи: БОРЯНА РАЙКОВА, зам.-директор на Софийска гимназия за хлебни и сладкарски технологии; ЛИЛИЯ ТОРНЬОВА, директор на 2-ро

Средно училище „Емилиян Станев“ и РЕНИ ГИГОВА, директор на Софийска гимназия за хлебни и сладкарски технологии.

Грамота за участие в Националната инициатива „И в добро и в зло помагали си дедите ни“ получи: ГЕОРГИЯ РАЙКОВА, ръководител на фолклорна формация „Житената питка“. И участниците в формацията ГАБРИЕЛА КИРИЛОВА, КАЛОЯН НИКОЛОВ, КРИСТИНА МИЛАНОВА, МАРИЯ НИКОЛОВА, ПЛАМЕН МЛАДЕНОВ и ТЕОДОРА НИКОЛОВА.

Грамота за съпричасност в значими дати и събития от историята на тракийското движение получи: АНИ ПИПЕРОВА, училищен психолог, 129-то Основно училище „Антим Първи“, БОГДАНА НИКОЛОВА, директор на 129-то Основно училище „Антим Първи“. ЛИЛИЯ ЕВТИМОВА, преподавателка по история, 129-то Основно училище „Антим Първи“. МАРИО АНАСТАСОВ, ръководител на детска фолклорна формация към 148-мо ОУ „Професор Любомир Милетич“, преподаватели от 2-ро Средно училище „Емилиян Станев“, децата от детска фолклорна формация към 148-мо ОУ „Професор Любомир Милетич“ с ръководител Марио Анастасов. 21 УЧЕНИКА от 7 клас от 129-то Основно училище „Антим Първи“ с ръководител Лиляна Евтимова, преподавателка по история; 4 УЧЕНИКА от 129-то Основно училище „Антим Първи“ с ръководител Анета Пиперова, училищен психолог. 25 УЧЕНИКА от 1-во Средно училище „Пенчо Славейков“ с ръководител Петя Дерменджиева, 17 УЧЕНИКА от 2-ро Средно училище „Акад. Емилиян Станев“.

Наградите и грамотите за децата от Айтос, Ивайловград, Лом, Париж, Поморие, Силистра, които поради ограничителните мерки във връзка с КОВИД-19 не присъстваха в залата, ще бъдат изпратени в училищата, където учат.

ЛАУРЕАТИТЕ НА КОНКУРСА ОТ АЙТОС

На 16 октомври т.г. в Айтос, директорът на Средното училище „Христо Ботев“ ПЕНКА КИРЯЗОВА връчи наградите и грамотите на участниците в Националния конкурс за есе и разказ за ученици на тема: „Завръщане към корените“, Националния пленер за рисунка за ученици на тема: „Моето родословно дърво“ и Националната инициатива „И в добро и в зло помагали си дедите ни“.

Награда за съпричасност към конкурса за ученици за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“ и пленера за рисунка на тема „Моето родословно дърво“ получи: НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ, учител по история и цивилизация и АНАТОЛИЙ АПОСТОЛОВ, 10 клас, сега 11 клас.

Голямата награда „Участие в Национална инициатива-експедиция „По обратния път на дедите ни“ за есе и разказ на тема „Завръщане към корените““ получава ИВОНА ДИМОВА, 10 клас, сега 11 клас. Специална награда за отличена творба – есе и разказ на тема „Завръщане към корените“

Грамота за участие в пленера за рисунка на тема „Моето родословно дърво“ получават: АЛЕЙНА РЕДЖЕБ, 7 клас, сега 8 клас, АНИ МИХОВА, 7 клас, сега 8 клас, ГЕОРГИ КОСТОВ, 7 клас, сега 8 клас, ДАМЛА РАМАДАН, 7 клас, сега 8 клас, ДАНАЯ САВОВА, 7 клас, сега 8 клас, ДИМИТЪР ДЕЯНОВ, 7 клас, сега 8 клас, ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, 7 клас, сега 8 клас, ДИМО НЕНКОВ, 7 клас, сега 8 клас, ЕСИН МЕСТАН, 7 клас, сега 8 клас, ИВАН ИВАНОВ, 7 клас, сега 8 клас, МАРИЕЛА ДИМИТРОВА, 7 клас, сега 8 клас, МИРОСЛАВ ЗЛАТАНОВ, 7 клас, сега 8 клас, НИКОЛА ПАНТЕЛЕЕВ, 7 клас, сега 8 клас, ПЛАМЕНА АТАНАСОВА, 10 клас, сега 11 клас и ТАНИЯ АТАНАСОВА, 7 клас, сега 8 клас

ОТЧЕТИ И ИЗБОРИ ВЪВ ВАРНА

На 16 октомври т.г. се състоя отчетно-изборно събрание на Регионалното тракийско дружество във Варна. Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България бе представено от председателя си – Кр. Премянов, Михаил Вълв – зам. председател на УС

на СТДБ, Кирил Йорданов – член на ВК и на УС на СТДБ, доц. Геновева Михова – директор на филиала на ТНИ в морската столица. Събранието протече при следния дневен ред: 1. Доклад за дейността на дружеството през отчетния период; 2. Доклад на Контролния съвет; 3. Избор на

Председател, Управителен и Контролен съвет.

Председателят на дружеството Веска Димова направи задълбочен аналитичен отчет за дейността на дружество през изтеклия период, който бе приет от събранието. За нов председател на Регионалното тракийско дружество във Ва-

рна бе избрана г-жа Станка Димитрова. Бяха избрани нови редови членове на дружеството, както и членове на УС. Досегашният председател Веска Димова бе избрана за член на новия Управителен съвет. Беше избран и нов Контролен съвет с председател Атанаска Карагяурова.

ПРАЗНИК НА ТИКВАТА В ГОРСКИ ИЗВОР

Празник на тиквата се проведе за втори път в димитровградското село Горски извор. То е известно като селото на тиквите, тъй като по това време на годината тук се отглеждат стотици, често струпани пред къщите. Организаторите от местното читалище „Пробуда“, заедно с община Димитровград бяха подготвили богата програма. За участниците и гостите на празника бяха изпечени 12 големи тави с тиквеник и два огромна казана с рачел. Имаше състезание за най-голяма, най-дълга и за най-красива тиква. Първа награда за големина и размер взе 27,5-килограмовата тиква на Христо Николов. Той е отгледал и най-дългата тиква – 143 см. Отличието за най-красива тиква отиде при Красимира Господинова. В Горски извор подредиха и кулинарна изложба от ястия от тиква – крем, меденки, кекс, тиквеник, печена тиква и др. Паралелно с това те бяха украсени и с рисунки. Организаторите се бяха погрижили и за богата музикална програма, свързана с празника на тиквата. Една от певците в местния фолклорен състав „Георги Фершелов“ – Жана Йорданова участва в програмата с две от дъщерите си и две от правнучките. Цели четири поколения, посветени на фолклора.

ПАЗАРЕН ДЕН ОТПРЕДИ 100 ГОДИНИ – В ЗЛАТОГРАД

В Стария град на Златоград жители и гости се върнаха назад във времето с възстановка на един пазарен ден от преди 100 години. Празникът се организира за поредна година и привлича туристи от цяла България. Различни персонажи отпреди век оживяха на чаршията в града. По калдъръмените сокаци имаше вестникарчета, търговци, бозаджия, ваксаджийче, продавач на маслини и зехтин от съседна Гърция. Звукът на едновременно латерна помогна на посетителите да се върнат назад във времето. Имаше късмети със наричания за здраве, любов и златни пари. По установена традиция глашатай събра хората от всички краища на града, за да съобщава важни новини от големци-кмет и

депутатин. Александър Митушев – организатор на празника: Всички мероприятия сбяха на открито. Предоставили сме дезинфектанти на всички работилници, на всички продавачи. Така че настроението, разбира се е

приповдигнато. Домакините бяха облекли най-новите си дрехи... отпреди 100 години.

Празничната атмосфера завладя всички присъстващи. Празникът не мина без музика и хоро.

ЮБИЛЕЙНИ МЕДАЛИ ЗА ВОЕННОСЛУЖЕЩИ

Висши военнослужещи в Българската армия от резерва – випуск 1969 година на военното училище във Велико Търново, се срещнаха със заместник-кмета на община Хасково Мария Вълчева.

Поканата за срещата в Хасково е на местното тракийско дружество „Георги Сапунаров“ с председател Кирил Сарджев, а инициатор на ежегодните срещи е полковник Добри Стоянов. Повече от половин век те организират срещи на випуска в градовете, където са били дислоцирани танковите полкове на Българската армия.

Служилите в танковия полк в Хасково Радослав Кишкин, Стефан Стефанов и Симеон Вутев бяха наградени с юбилейни медали с лика на Капитан Петко войвода от Съюза на тракийските дружества в България и получиха сувенири от община Хасково. По време на срещата висшите военнослужещи от резерва на Българската армия разказаха част от спомените си от Хасково.

ПОЧИНА СТОЛЕТНИКЪТ ДИМИТЪР УЗУНОВ

Гайдите в родопското село Арда замлъкнаха – дни преди да навърши 102 г. си отиде бившият кмет на селото Димитър Узунов. Той е брат на контраадмирал Дичо Узунов, виден деец на тракийската организация. Бай Димитър е участвал в първата фаза на Отечествената война. От войната се върнал в навечерието на новата 1945 г. „Войната е ужаска, жекстока. Видях много смърт. 20 век беше век на войните и революциите к, казвал Димитър Узунов и изреждал – Първата световна война, Септемврийското въстание, атентатът в църквата „Света Неделя“, съпротивителното антифашистко движение, което подпомагал.“ Според него, за да живее дълго човек, е важно спокойствието, равновесието. „За укрепването на организма много помага движението. Аз много обичах да ходя и много работех.“ добавял дядо Димитър. Той има две дъщери, двама внука и три правнучета.

**ПОКЛОН!
ВЕЧНА МУ ПАМЕТ!**

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец ноември:

Андрей Печалков – Смолян 1 ноември 1936 г.
Елена Янкова – Любимец 2 ноември 1954 г.
Димо Карабелов – Бургас 2 ноември 1948 г.
Костадинка Димитрова – Казанлък – 4 ноември 1933 г.
Недялко Комнев – София 4 ноември 1929 г.
Димитър Иванов – Хасково 5 ноември 1974 г.
Петко Стамболиев – София 5 ноември 1942 г.
Георги Илиев – София 6 ноември 1967 г.
Василиос Мелиос – София 9 ноември 1947 г.
Димитър Михайлов – София 10 ноември 1944 г.
Кирил Момчилов – София 10 ноември 1939 г.
Димитър Шалапатов – Хасково 11 ноември 1954 г.
Мария Петкова-Базелкова – София 11 ноември 1941 г.
Стефан Танев – Ивайловград 12 ноември 1962 г.
проф. Никола Великов – София 13 ноември 1930 г.
проф. Делчо Порязов – София 14 ноември 1932 г.
Ангел Петров – Хасково 17 ноември 1951 г.
акад. Георги Марков – София 17 ноември 1946 г.
Диана Славова – Хасково 18 ноември 1963 г.
проф. Капка Тонева – Варна 18 ноември 1947 г.
Краснодар Беломорски – София 18 ноември 1953 г.
Милан Люцканов – София 22 ноември 1958 г.
Янка Спасова – Търговище 23 ноември 1942 г.
Веселин Турмачки – София 23 ноември 1958 г.
Тодор Корув – София 24 ноември 1942 г.
доц. Георги Митринов – София 25 ноември 1958 г.
Мара Кралева 24 ноември 1937 г.
Елисавета Костадинова – Осенов 30 ноември 1954 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, д-р Ваня ИВАНОВА,
Елена АЛЕКОВА и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка ЯНЕВА (Сливен) – 0897601560; Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) – 0894 044 420; Веска ЛАМБОВА (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ТЪРСЯТ НАЙ-ГОЛЯМОТО СВЕТИЛИЩЕ В РОДОПИТЕ КРАЙ ХУХЛА

Археологът Ивайло Кънев откри в калето на меандрите на „Балък дере“ и Арда надпис върху мраморна колона, посветен на антично божество, започващо с буквата „А...“

На 5 октомври започнаха редовните археологически проучвания в крепостта „Балък дере“ в землището на ивайловградското село Хухла, Хасковска област. Ръководител на разкопките е гл. уредник в Националния исторически музей в София Ивайло Кънев.

Според него в археологията нещата са непредсказуеми, но като има предвид, че през миналия сезон откри посветителен надпис от 2-3 в., смята, че е попаднал на антично светилище, което бележи най-ран-

ния период от съществуването на крепостта.

Сега Кънев ще довърши изкопите от миналата година. Има шанс там да разкрие античен хоризонт. И, ако останат време и средства, ще продължи разкопките на юг към крепостната стена.

С продължаването на миналогодишните разкопки той иска да получи пълна информация за хронологията, в която се развивал обектът. Събрани са доста артефакти от II–III в., но все още няма

открит ясен културен пласт от тази епоха. Археологът трябва да го открие, за да е сигурен, че е попаднал на най-ранния период от живота в крепостта.

Но и античният пласт може да се окаже, че не е най-ранният, защото Ивайло Кънев е намерил там няколко паметника от много по-ранни епохи. Засега приема, че са попаднали в крепостта случайно, което е често срещан факт.

Повече подробности вижте в краткото ни интервю с археолога.

– Г-н Кънев, проучватے крепостта „Балък дере“ край Хухла от 2007 г., с какво се промени научното познание за региона в резултат на разкопките Ви?

– Труден въпрос. Отговорът е свързан с проучванията в целия район, а нашите резултати са част от общата картина. Защото събития, станали в региона, се отразяват в развитието на живота и в тази крепост. Да не забравяме, че тя се намира само

на 30-тина километра от Адрианопол (днес Одрин). Тя е на входа и изхода от Родопите към Тракия и обратното. Да не забравяме, че се намира на брега на една от древните реки в Югоизточна Европа – Арда. Тук реката напуска пределите на България.

■ Разкопките върху основната сграда – Принципия

изгражда крепостната стена, след няколко преустройства на терена се по-

строява основната сграда, отговаряща напълно на понятието „Принципия“.

В началото на VII в., при управлението на император Ираклий и последните славяно-аварски нападения, крепостта е унищожена и близо два века обитанието ѝ е прекъснато.

Откриването на старобългарски приложения и основите на юртообразно жилище,

както и няколко монети от X в., дават основание да предполагаме, че при войните на цар Симеон срещу Византия тук е бил разположен български военен гарнизон.

През XI в. върху терена се намира некропол, а населението живяло долу край Арда.

Последният период на функциониране на крепостта може да се свърже с войните на император Алексий Комнин срещу

норманите през XII в. От този период са открити предреформени билонови монети, изключително редки и с високо качество на запазеност. Животът на „Балък дере“ спира в първата половина на XIII в. Близо хиляда години тук с малки прекъсвания има активен живот, съхранен в културните пластове. Разкриването им, проучването им, искат търпение и финансова и логистична подкрепа.

– Миналата година попаднахте на част от колона с посветителски надпис „На бога А...“? Това ви подтикна да мислите, че може да откриете светилище на Аполон или Асклепий, сравнимо по значимост с най-големите култови центрове през Античността. Мислите ли още така?

– Ясно казвам – да! Отговорът може да бъде и дълъг, и кратък, но факторите за да го кажа са комплексни. Когато се съ-

берат досегашните резултати, се получава общата картина. Част от нея е географското местоположение и природният феномен – меандрите на реката. Те впечатляват и сега, впечатлявали са и преди (дори Търново няма такива), а древните се прекланят пред тези феномени.

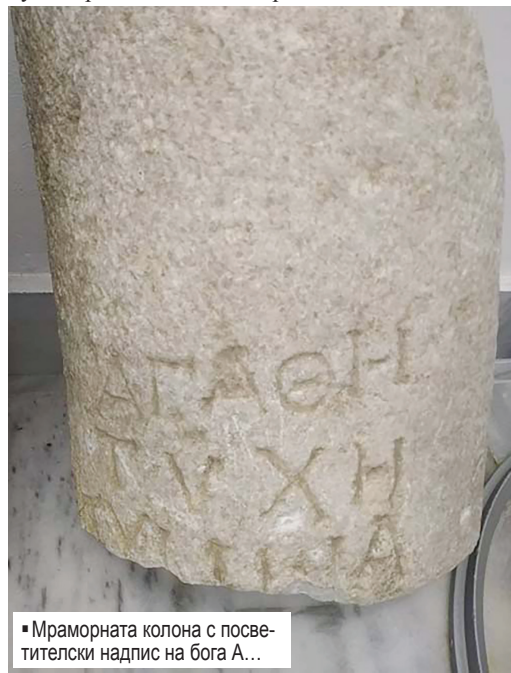
Другото е яростта, с която християните заличават спомен. Такава сила не се използва срещу малки и незначими духовни центрове.

Следваща „улика“ например са артефактите от Античността и то с религиозна насоченост, ако щете и фактът, че през средновековието тук има некропол – явно споменът е много силен за свещеното място. Има и други фактори.

Разговора води Иван БУНКОВ, в. „Нов живот“

■ 198 монети от бронз, колективна находка от V век

■ Мраморната колона с посветителски надпис на бога А...

■ Кандило от VI в.